

5.
SINIF

TÜRKÇE

DİNAMİK SORU BANKASI

Öğrenme Çıktısı Odaklı

- Açık Uçlu Sorular
- Destekleyici Sütunlar
- Klasik Test
- Hibrit Test
- Yeni Nesil Test
- Tekrar Testleri
- Deneme Sınavları

Yeni
Müfredata
Uygun

Tamamı
Video
Çözümlü

Akıllı Tahta
Uyumlu

mobİL
analİZ

turuncu

5.
SINIF

TÜRKÇE DİNAMİK SORU BANKASI

turuncu

1. ÜNİTE: Sözcükte ve Sözcük Gruplarında Anlam

Sözcüklerde Çok Anlamlılık	
Açık Uçlu Sorular.....	4
Klasik Test	6
Hibrit Test	8
Yeni Nesil Test	10

Sözcükler Arası Anlam İlişkileri

Açık Uçlu Sorular.....	12
Klasik Test	14
Hibrit Test	16
Yeni Nesil Test	18

Atasözü, Deyim, Kalıplaşmış Sözcükler

Açık Uçlu Sorular.....	20
Klasik Test	22
Hibrit Test	24
Yeni Nesil Test	26
Tekrar Testi-1	28
Tekrar Testi-2	30

2. ÜNİTE: Yazım ve Noktalama

Yazım Kuralları	
Açık Uçlu Sorular.....	32
Klasik Test	34
Hibrit Test	36
Yeni Nesil Test	38

Noktalama İşaretleri

Açık Uçlu Sorular.....	40
Klasik Test	42
Hibrit Test	44
Yeni Nesil Test	46
Tekrar Testi	48

3. ÜNİTE: Cümlede Anlam

Kanıtlanabilir-Kanıtlanamaz Cümleler, Geçiş ve Bağlantı İfadeleri	
---	--

Açık Uçlu Sorular.....	50
Klasik Test	52
Hibrit Test	54
Yeni Nesil Test	56

Çeşitli Duygu ve Düşünce Bildiren Cümleler, Karşılaştırma, Benzetme ve Özetleme Cümleleri

Açık Uçlu Sorular.....	58
Klasik Test	60
Hibrit Test	62
Yeni Nesil Test	64
Tekrar Testi-1.....	66
Tekrar Testi-2	68

4. ÜNİTE: Şiir Bilgisi

Benzetme, Kişileştirme, Konuşturma

Açık Uçlu Sorular.....	70
Klasik Test	72
Hibrit Test	74
Yeni Nesil Test	76

Şiirin Biçim Özellikleri

Açık Uçlu Sorular	78
Klasik Test	80
Hibrit Test	82
Yeni Nesil Test	84
Tekrar Testi	86

5. ÜNİTE: İsimler

İsim ve Fiil Farkı	
Açık Uçlu Sorular.....	88
Klasik Test	90
Hibrit Test	92
Yeni Nesil Test	94

İsimler

Açık Uçlu Sorular.....	96
Klasik Test	98

Hibrit Test	100
Yeni Nesil Test	102
Tekrar Testi 1	104
Tekrar Testi 2	106

6. ÜNİTE: İsmi Niteleyen ya da Belirten Sözcükler

İsmi Niteleyen ya da Belirten Sözcükler	
Açık Uçlu Sorular.....	108
Klasik Test	110
Hibrit Test	112
Yeni Nesil Test	114
Tekrar Testi	116

7. ÜNİTE: İsmi Yerine Kullanılan Sözcükler

İsmi Yerine Kullanılan Sözcükler	
Açık Uçlu Sorular.....	118
Klasik Test	120
Hibrit Test	122
Yeni Nesil Test	124
Tekrar Testi	126

8. ÜNİTE: Okuduğunu Anlama ve Yorumlama

Paragraf Türleri ve Düşünceyi Geliştirme Yolları	
Açık Uçlu Sorular.....	128
Klasik Test	130
Hibrit Test	132
Yeni Nesil Test	134
Konu ve Başlık	
Açık Uçlu Sorular.....	136
Klasik Test	138
Hibrit Test	140
Yeni Nesil Test	142
Ana düşünce ve Yardımcı Düşünce	
Açık Uçlu Sorular.....	144
Klasik Test	146

Hibrit Test	148
Yeni Nesil Test	150
Paragraf Yorumu	
Açık Uçlu Sorular.....	152
Klasik Test	154
Hibrit Test	156
Yeni Nesil Test	158
Hikâye Unsurları	
Açık Uçlu Sorular.....	160
Klasik Test	162
Hibrit Test	164
Yeni Nesil Test	166
Paragrafta Yapı	
Açık Uçlu Sorular.....	168
Klasik Test	170
Hibrit Test	172
Yeni Nesil Test	174
Görsel Okuma ve Yorumlama	
Açık Uçlu Sorular.....	176
Hibrit Test	178
Yeni Nesil Test	180
Sözel Mantık ve Muhakeme	
Açık Uçlu Sorular.....	182
Hibrit Test	184
Yeni Nesil Test	186
Tekrar Testi-1	188
Tekrar Testi-2	190
Deneme Sınavı-1	192
Deneme Sınavı-2	200
Yanıtlar	207

TANIM

Sözcükler, tek bir anlamı karşılayacak şekilde ortaya çıkmış, zaman içinde farklı anlamlara gelecek biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Yani Türkçede sözcükler, cümle içindeki kullanımlarına göre farklı anlamlar kazanır. Bu duruma **çok anlamlılık** denir.

BİLGİ

- Bir sözcüğün herkes tarafından bilinen, en yaygın kullanılan ve bu anlamdan çok uzaklaşmadan kazandığı anlamı, **gerçek anlamdır**.
- Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı anlamı, **mecaz anlamdır**.
- Sanat, spor gibi belli bir alana ait sözcükler **terim anlamlı** sözcüklerdir.

ARAŞTIR

Sözcükler ilk başta tek bir anlama gelecek biçimde ortaya çıkmıştır. Ancak zamanla yeni anlamlar kazanmıştır. Niçin böyle bir ihtiyaç doğmuş olabilir?

ANAHTAR SORU

Yemek yapmayı çok iyi bilir, hatta tatlı bile yapar.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün hangi anlamda kullanıldığını yazın.

Çözüm: Altı çizili sözcük bu cümlede "beceri ve ustalık isteyen bir işten anlıyor ve o iş elinden geliyor olmak" anlamında kullanılmıştır.

1. Aşağıdaki cümlelerde geçen "basmak" sözcüğünün hangi anlamda kullanıldığını yazın.

- a. Bastığı yerdeki kaya sağlam olmadığı için ayağını burkmuş.

- b. Kardeşi on iki yaşına yeni basmıştı.

- c. Aldığı haberden sonra sıkıntı basmıştı.

2. Aşağıdaki cümlelerde geçen "bakmak" sözcüğünün hangi anlamda kullanıldığını yazın.

- a. Eski fotoğraflara bakmak bana iyi gelmiyor.

- b. Kendi ailesinin dışında bir de kuzenlerine bakıyordu.

- c. Yaptığım pastanın tadına bakar mısın?

3. Milli takım, şampiyon olma yolunda çok çalıştı.

Bu cümledeki sözcüklerden hangisi mecaz anlamda kullanılmıştır ve bu sözcüğün gerçek anlamı nedir?

.....

.....

4. Ege Bölgesi'nde, Denizli'de yer alan Pamukkale, travertenleri ile ünlüdür.

Bu cümledeki terim anlamlı sözcükleri yazın.

.....

5. O gün arkadaşlarım yanımda olduğu için çok mutlu idim.

Bu cümledeki soyut anlamlı sözcüğü yazın.

.....

6. Annem çok lezzetli yemekler yapar.

Bu cümledeki somut anlamlı sözcükleri yazın.

.....

7. Bu toplantıdan da önemli bir sonuç çıkmadı.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün gerçek mi yoksa mecaz anlamda mı kullanıldığını yazın.

.....

HATIRLA

Beş duyu organından en az bir tanesiyle algılanabilen kavram ve varlıkları karşılayan sözcükler **somut anlamlı**, duyu organlarıyla algılanamayan kavram ve varlıkları karşılayan sözcükler ise **soyut anlamlıdır**.
Örneğin hava, ses, ışık toprak gibi sözcükler somut; korku, sevgi, mutluluk gibi sözcükler soyut anlamlı sözcüklerdir.

DİKKAT

Türkçede sözcükler cümle içindeki kullanımlarına göre anlam kazanır. Bundan dolayı sözcüklerin anlamı her zaman cümle içindeki kullanımlarına göre değerlendirilmelidir. Sözcüğün tek başına kullanıldığında ifade ettiği anlamı ile cümle içindeki anlamı farklı olabilir.

PUSULA

Bu sayfadaki soruları yanıtlarken TDK Türkçe Sözlük'ten yararlanın.

TDK Türkçe Sözlük'e ulaşmak için karekodu okutun.

1. “Kısa” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde “ayrıntısı çok olmayan” anlamında kullanılmıştır?

- A) Bu yıl birden uzadığı için tüm pantolonlarının boyu kısa kalmış.
- B) Elimize kısa birer not tutuşturup yapmamız gerekenleri açıkladı.
- C) Çocuk, kısa bir süre sonra tekrar kapıya geldi ve kedisini görüp görmediğimizi sordu.
- D) Yola uyarı amaçlı, kısa aralıklarla işaretleyici koydular.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük mecaz anlamda kullanılmamıştır?

- A) Bu bilgiler bizim için hayati öneme sahiptir.
- B) Bizi kapıdan girerken kötü bir yüzle karşıladı.
- C) Böyle boş vaatlere inanmayı bırakmış.
- D) Kitaptaki düşüncelerin esiri olmuştuk.

3. Bir dinazorun zekâsını değerlendirirken karşılaşılan en büyük zorluk, inceleyebilecek yaşayan bir örneğin olmamasıdır.

Bu cümlede aşağıdaki anlamlardan hangisini karşılayan bir sözcük yoktur?

- A) Bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirlemek
- B) Sıkıntı veya güçlükle yapılma durumu, zor olma, güçlük, zahmet
- C) Bir şeyin benzeri, tıpkısı, kopyası, misil
- D) Canlının duygu ve davranışları dışındaki ruhsal süreç ve etkinliklerinin bütünü

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Artık birçok modern araçta hayatımızı kolaylaştıracak donanımlar var.
- B) Ateşi bulmak, insanoğlunun uygarlık basamaklarını hızla tırmanmasını sağlamıştır.
- C) Gün ışığından daha çok yararlanmak için binalarını doğu ve güney cepheli inşa ettiler.
- D) Çevre koşullarına uyum sağlamak için hayatında bazı değişiklikler yaptı.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük terim anlamıyla kullanılmamıştır?

- A) Termometrenin göstergesi 38 °C’ydi.
- B) Şarkı kemençe ile başlayıp zille bitti.
- C) Oyunu bir de aktör açısından değerlendir.
- D) Cismin yüzey alanını yanlış hesaplamışım.

6. “Kaçırmaq” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde “Biraz daha oyalanırsak uçağı kaçıracağız.” cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Yazdığı kitabı bizden köşe bucağı kaçırıyor.
- B) Soğuk tavırları ile çevresindeki dostlarını kendinden uzaklaştırıp kaçırıldı.
- C) Gazetecilere yakalanmaması için onu binanın arka kapısından kaçırılmışlar.
- D) Gün batımını fotoğraflamak istiyordu ama vaktinde hazırlanamayınca güneşi kaçırıldı.

7. Aşağıdakilerin hangisinde “dokunmak” sözcüğü gerçek anlamda kullanılmamıştır?

- A) Kapı ziline hafifçe dokundum.
B) Benim yaptığım raporlara kimse dokunmasın.
C) Akşam yediğim yemek bana dokundu.
D) Söylediği sözler arkadaşına dokundu.

8. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangisi mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Kitap okumak için odadaki ışık yeterli değildi.
B) Konser güzel bir ışık oyunuyla bitti.
C) Altın fiyatları bu ay çok indi.
D) Burası, önceki evimize göre daha çok güneş görüyor.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “açılmak” sözcüğü “kendine gelmek, biraz iyileşmek” anlamında kullanılmıştır?

- A) Yarına hava belki biraz daha açılır.
B) Fazla açıldığı için iflas etti.
C) Hasta, ateşi düşünce biraz açıldı.
D) Gemiler engin denizlere doğru açılmışlar.

10. Aşağıdakilerin hangisinde “geçmek” sözcüğü “bir yerden başka bir yere gitmek” anlamında kullanılmıştır?

- A) Bu sabah Konak’tan Alsancak’a geçtim.
B) Masa, kapıdan bir türlü geçmedi.
C) Bu titizlik, bana anneannemden geçmiş.
D) Uyandığımda saat dokuzu geçiyordu.

11. • Yazının eklerini okudum.
• Gazetenin sanat ekini beğendim.
• Borunun ek yerinden su damlıyor.
• Ek ödenekler yarın veriliyor.
• “Yağlı” sözcüğü, “-lı” ekini almıştır.

Yukarıdaki cümlelerde “ek” sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “gölge” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Annem saçlarına gölge yaptırmış.
B) Dayısının gölgesi altında yaşıyor.
C) Ağacın gölgesinde uyumuş kalmışım.
D) Yazın söğüt gölgesi ne güzel olur!

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Kardeşim durup dururken bana sarıyor.
B) Hava durumuna göre yarın yağmur yağacakmış.
C) Onların evine giderken dar sokaklardan geçtik.
D) Verdiğin elma çok tatlıydı.

14. I. Artık yaz geçti sayabiliriz. → Gerçek anlam
II. Kardeşine bağırıldığı için suçluluk duygusu taşıyordu. → Mecaz anlam
III. İşim fazla uzun sürmez. → Gerçek anlam
IV. Annem dolma sarıyor. → Mecaz anlam
Numaralanmış cümlelerdeki altı çizili sözcüklerden hangisinin anlam özelliği yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

1. Düşünce, duygu veya davranış bakımından insanın sevgi ve saygısını kazanan, zarif.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ince" sözcüğü bu anlama gelecek biçimde kullanılmıştır?

- A) Sarışın, uzun boylu ve ince yapılı bir kadın, bekleme odasında oturuyordu.
 B) Okulun önünden geçerken oyun oynayan çocukların ince seslerini işittim.
 C) İnce biri olduğu için bu konuyu herkesin önünde uzatmayacağını biliyordum.
 D) Bayramdan önce annem, kardeşimle bana ince bir temizlik yaptırdı.

2. Fazla eşyasını acele acele valize doldurdu.

Bu cümlede "doldurmak" sözcüğünün kullanıldığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşını, yılını bitirmek
 B) Ses, koku yayılıp kaplamak
 C) Canlılık kazandırmak
 D) Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirme

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tüm sözcükler gerçek anlamlarıyla kullanılmıştır?**

- A) Sağlıklı bir öğün için kendine salata, sebze yemeği ve yoğurt ısmarladı.
 B) İçten içe büyük bir merak duyuyor, eline ne geçerse okuyordu.
 C) Böyle uçuk bir fikri duymaya hazır değildik.
 D) Burada zaman zaman derin bir yalnızlık duygusuna kapılıyormuş.

4. • Kaptan kıyıya yanaşırken vapuru yan çevirdi.
 • Yolun kıyısında ara ara yemiş ağaçları vardı.
 • Deniz kıyısında biraz oturup hava aldı.
 • Karşı kıyından müzik sesleri geliyordu.

"Kıyı" sözcüğü, bu cümlelerde kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

5. Yazar, bu romanında köy gerçeklerine büyük bir hassasiyetle yaklaşmış.

"Yaklaşmak" sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde bu cümledeki anlamı ile kullanılmıştır?

- A) Yanına yaklaştıkça göl daha mavi, daha berrak görünüyordu.
 B) Parlak ışıkları görünce şehre iyice yaklaştığımızı anladım.
 C) Geçen sene diktiğimiz vişnelerin boyu, erik ağacına yaklaşmış.
 D) Olaylara hoşgörü ile yaklaşması, çevresi tarafından takdir ediliyordu.

6. **"Zayıf" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamda kullanılmamıştır?**

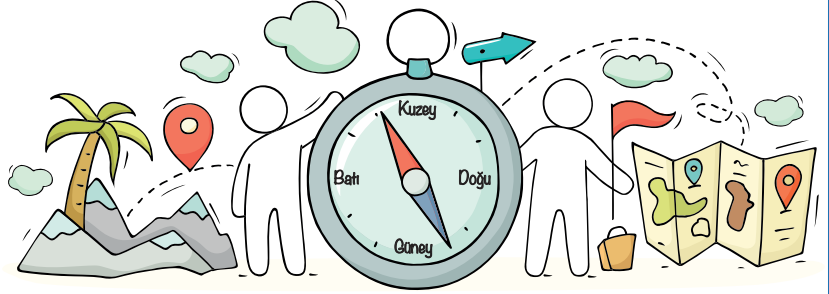
- A) Belediye, zayıf binaları güçlendirmek için yeni bir imar planını devreye soktu.
 B) Bilgisinin zayıf olduğu konulardan biri de astronomiydi.
 C) Yıllardır yediğine içtiğine çok dikkat etmesine rağmen bir türlü zayıflayamıyordu.
 D) Gelmesi zayıf bir olasılık olsa da onu beklemeye devam ettik.

7.

4 ADIMDA PUSULA YAPIMI

Yanınızda akıllı telefonunuz olmadan vahşi doğada mahsur kalırsanız korkmayın. Yolunuzu güvenli bir şekilde bulmak için kendi pusulanızı kendiniz yapabilirsiniz.

1. Öncelikle bir pusula iğnesine ihtiyacınız olacak. Bunun için ataş ya da çengelli iğne gibi demirden yapılmış bir nesneyi kullanabilirsiniz.
2. İğneyi çelik ya da demir bir nesneye en az 50 kez vurarak mıknatıslayın. Bunu yapamazsanız iğneyi saçınıza, ipeğe ya da hayvan kürküne sürtebilirsiniz.
3. Yıldızları, Güneş'i ya da bir dönüm noktasını referans alarak kuzeyi tespit edin.
4. Daha sonra iğneyi yaprak gibi yüzebilecek bir şeyin üzerine koyun ve iğnenin kuzeyi gösteren parçasını işaretleyin. Harika! Artık bir pusulanız var!

Bu metindeki sözcüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) "Bulmak" sözcüğü gerçek anlamıyla kullanılmıştır.
- B) Terim anlamda kullanılmış sözcük vardır.
- C) "İğne" sözcüğü terim anlamda kullanılmıştır.
- D) Mecaz anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır.

8. Aşağıda "donmak" sözcüğünün cümle içinde kullanımları verilmiştir.

<p>I</p> <p>Burada kış o kadar sert geçer ki borulardaki su donar.</p>	<p>II</p> <p>Kimse şaşkınlıktan ne diyeceğini bilememiş, herkes donmuştu.</p>	<p>III</p> <p>Buzluğa kaldırdığı meyve suyu donduğundan onu içememiştik.</p>	<p>IV</p> <p>Alçının donması için birkaç saat daha bekledi.</p>
---	--	---	--

Buna göre "donmak" sözcüğü numaralanmış cümlelerin hangilerinde aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV

1. Türk Dil Kurumunun e-sözlüğünde “yaka” sözcüğü aratıldığında şu anlamlar çıkmaktadır:

1. *isim* Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü:
“Paltosunun yakasını kaldırıp تنها caddeyi tutturdu.” - Yakup Kadri Karaosmanoğlu
2. *isim* Giysilerin boyna gelen bölümüne eklenen ve türlü biçimlerde olan parçası.
3. *isim* Karşılıklı iki yandan her biri:
“Sokağın karşı yakasına geçtiler.” - Memduh Şevket Esendal
4. *isim* Eğimli arazi.
5. *isim* Yapıların saçaklarında, suyun içeriye sızmasını önlemek için kiremidin altıyla oluk arasına konulan metal levha.
6. *isim* → semt.
7. *isim* → kenar.
8. *isim*, denizcilik → sahil.
9. *isim*, denizcilik Yelkenlerin kenar ve köşeleri.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde “yaka” sözcüğü 3 numaralı anlamı ile kullanılmıştır?

- A) Alelacele giydiği paltosunun yakasını düzeltmeyi unutmuştu.
- B) Yaşanılan o tatsız olaydan sonra ailenin iki yakası bir araya gelmedi.
- C) Aşırı dağınık olmasından herkes yaka silkiyordu.
- D) Bir süre boş boş dolaştı, sonra vapura binerek karşı yakaya geçmeye karar verdi.

2. • Her bayram ailenin önemini vurgulayan reklamlar boy gösteriyor televizyon kanallarında.
- Denizin iyotlu kokusu, rüzgârın etkisiyle çevreye yayıliyordu.
- Beklenen haberi alır almaz fırlayıp çıktı evden.
- Ünlü sanatçının rol aldığı dizi, bu hafta da izlenme rekorları kırmış.

Aşağıdakilerden hangisi cümlelerdeki altı çizili sözcüklerden birinin anlamı değildir?

- A) Rahat bir duruma gelmek, açılmak, ferahlamak
- B) Bir kişiliği canlandıran oyuncunun söylemesi ve yapması gereken hareketlerin genel adı
- C) Hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak
- D) Bir yazı veya konuşmada sürekli olarak öne sürülen, önemle belirtilmek istenen düşünceye dikkati çekmek, belli bir noktayı altını çizerek belirtme

3.

HOLOGRAM BASKI NASIL OLUŞTURULUR

1

Işık dalgaları hassas bir lazer ışını kullanarak yayılır ve bir yarım ayna tarafından bölünür.

2

İnce, tek bir gümüş katmana sahip bir cam parçası lazer ışınının yarısını yansıtırken diğer yarısının geçmesine izin verir.

3

Yansıyan lazer ışını nesne ile etkileşime girmez ve bir ayna tarafından fotoğraf plakasına yansıtılır.

4

Lazer ışını yarım aynadan geçerek bir nesneye yönlendirilir. Nesne, lazer ışını yansıtır ve ışın, fotoğraf plağına çarpar.

5

Lazerin ışığı bir fotoğraf plağı üzerinde yeniden birleşir ve nesnenin her açıdan görülebilen kalıcı bir görüntüsü oluşur.

Bu metindeki numaralanmış bölümlerin hangilerinde altı çizili sözcükler terim anlamıyla kullanılmamıştır?

A) 1 ve 2

B) 2 ve 3

C) 3 ve 5

D) 4 ve 5

4. Bulmacada yukarıdan aşağıya ve soldan sağa olmak üzere bazı sözcükler gizlenmiştir.

R	S	H	B	P	Z	Y	Ö	B	O
Ü	S	C	Ş	A	F	A	K	A	Ğ
Ç	A	K	I	L	A	F	A	K	L
Y	N	A	F	M	T	E	S	K	İ
O	K	T	H	O	Ş	N	T	A	A
M	I	I	G	L	O	M	İ	L	L
U	L	K	E	A	K	İ	S	İ	Ç

Buna göre bulmacada aşağıdaki anlamlardan hangisini karşılayan bir sözcük yer almamaktadır?

- A) Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma, yankı
 B) Nitelik ve durumları birbirine büsbütün aykırı olan, zıt, kontrast
 C) Yorgunluğu gidermek için duraklama
 D) Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık

TANIM

- Yazılışları ve okunuşları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere **eş anlamlı sözcükler** denir.
- Anlamca birbirinin karşıtı olan, birbiriyle çelişen sözcüklere **zıt anlamlı sözcükler** denir.
- Yazılışları ve okunuşları aynı olan ancak anlamları farklı olan sözcüklere **eş sesli (sesteş) sözcükler** denir.

BİLGİ

Zıt anlamlılık ve olumsuzluk birbirinden farklı kavramlardır. O yüzden bir sözcüğün olumsuzu, o sözcüğün zıt anlamlısı değildir. Örneğin gitmek sözcüğün olumsuzu **gitmemektir**. Gitmek sözcüğünün zıttı ise **gelmektir**.

ARAŞTIR

Deyim ve atasözleri gibi kalıplaşmış sözlerde sözcüklerin yerine eş anlamlıları kullanılamaz. Eş anlamlı sözcükler, kalıplaşmış sözlerin dışında, birbirinin yerine her zaman kullanılabilir mi?

ANAHTAR SORU

Ülkemizde depreme karşı gerekli tedbirler bir an önce alınmalıdır.

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin eş anlamlısını bularak cümleyi yeniden yazın.

Çözüm: Altı çizili sözcüklerin eş anlamlıları düşünülünce cümle şöyle yazılmalıdır: Vatanımızda zelzeleye karşı gerekli önlemler bir an evvel alınmalıdır.

1. Bu sunumun tekrar edilmeyeceğini, bu keyifli toplantıları yinelemenin mümkün olmadığını bilmelisiniz.

Bu cümlede eş anlamlısıyla (anlamdaşıyla) birlikte kullanılan sözcükleri yazın.

.....
.....

2. İki kardeş birbirine hiç benzemezdi; Ergün ne kadar konuşursa Burcu o kadar suskundu.

Bu cümlede zıt (karşıt) anlamlısıyla birlikte kullanılan sözcükleri yazın.

.....
.....

3. Salona vuran soluk ışıkta koltukların rengini iyi seçemiyordum.

Bu cümledeki eş sesli sözcüğü bulun ve sözcüğü diğer anlama gelecek şekilde bir cümlede kullanın.

.....
.....

4. Yüzümde bir yama gibi duruyor zaman
Bütün aşkların kan grubu aynı olsa da
Ayrıdır çıkmazları, son sözleri farklı.

A.Hicri İZGÖREN

Şiirdeki zıt anlamlı sözcükleri yazın.

.....

.....

5. Kuşkusuz hepimiz yardıma ihtiyacı olanlara elimizden geldiğince destek olmalıyız.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün eş anlamlısı nedir?

.....

.....

6. Kar ve soğuk nedeniyle yol buz tutmuştu ve otobüs çok yavaş ilerleyebiliyordu.

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin zıt anlamlılarını yazın.

.....

.....

7. Kıbrıs, Asya kıtasında yer alan, Akdeniz'in üçüncü büyük adasıdır. 34° - 35° kuzey enlemleri ve 32° - 34° doğu boylamları arasında yer alır. Akdeniz iklimine sahip Kıbrıs'ın bitki örtüsü makidir.

Bu metindeki terim anlamlı sözcükler nelerdir?

.....

.....

HATIRLA

Sözcüklerin eş ve zıt anlamı, cümle içindeki kullanımına göre değişebilir.

Örneğin "Bu kara günümde beni yalnız bırakmayın." cümlesindeki kara sözcüğünün eş anlamlısı siyah değildir, zıt anlamlısı da beyaz değildir. Çünkü bu cümlede kara sözcüğü "kötü, sıkıntılı" anlamında kullanılmıştır.

DİKKAT

- Bir sözcüğün gerçek ve mecaz anlamı arasında eş seslilik (sesteşlik) ilişkisi yoktur.
- Sesteş sözcüklerin anlamı, sözlükte farklı başlıklar altında açıklanır.
- Sözcüğün düzeltme işaretli biçimiyle kendisi arasında sesteşlik ilişkisi yoktur. Çünkü bu iki sözcüğün yazılışları da farklıdır.

PUSULA

Bu soruları çözerken sözcüklerin cümle içinde kazandıkları anlamlara dikkat edin.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zıt anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?

- A) Burayı bulana kadar birkaç kişiye adres sordum.
- B) Bu filme gitmekle gitmemek arasında çok kararsız kaldım.
- C) Çamaşır makinesinden temiz kıyafetleri çıkarıp yerine kirlileri doldurdum.
- D) Balkona çıkar çıkmaz buz gibi hava suratımıza çarptı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eş sesli bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Elbisenin yaka kısmı bana olmadı.
- B) Tüm defter onun özenli yazısıyla doluydu.
- C) Bu kış, önceki yıla göre soğuk olmadı.
- D) Perdeyi iyice aç ki içeriye güneş girsin.

3. Âşık Veysel 1894 yılında Sivas'a bağlı Sivrialan köyünde doğdu. 79 yıllık ömründe sazıyla, sözüyle ses verdiği türküleri gelecek kuşaklara taşıdı. Yarım asır önce sadık yâri kara toprağa kavuşan büyük ozan arkasında "Dostlar Beni Hatırlasın", "Uzun İnce Bir Yoldayım", "Güzelliğin On Par'etmez" gibi unutulmaz türküleri bıraktı.

Aşağıdakilerin hangisi bu parçada yer alan sözcüklerden birinin eş anlamlısı değildir?

- A) Şair
- B) Yüzyıl
- C) Nesil
- D) Kısa

4. Yüksek irtifa balonları, hava tahmini yapmak için gerekli cihazları taşır.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün eş anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Televizyonun kumandası koltuğun altına düştüğü için onu göremedik.
- B) Makinelerin yağ kokusu fabrikanın içine işlemiş.
- C) Hemşire, yeni gelen hastanın yanına tansiyon aleti ile gitti.
- D) Buharla çalışan motorlar, o dönemin en gelişmiş icatlarındandı.

5. Sosyal medyayla büyüyen jenerasyon ile bizler arasındaki fark kapanamayacak kadar büyüktür.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün Türkçe karşılığı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) başlatma
- B) fazladan
- C) bitme
- D) kuşak

6.

yollamak

göndermek

Bu sözcükler arasındaki anlam ilişkisi aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Öykü - Hikaye
- B) Bıkmak - Usanmak
- C) Cevap - Yanıt
- D) Öğrenci - Talebe

7. Bu yaptığı hareketlerden artık bıkmıştı.
Bu cümledeki altı çizili sözcüğün yakın anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Annem çok güzel yemek yapar.
- B) Öğretmen bugün okula gelmemişti.
- C) Bu iş için çok çabalıyordu.
- D) Yaramazlıklarından herkes usanmıştı.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eş sesli sözcük kullanılmamıştır?**

- A) Ece, bardağı düşürüp kırdı.
- B) Telefonumu bugün evde unuttum.
- C) Annem eve geç gelince bana kızdı.
- D) Sabahtan akşama kadar denizde yüzdü.

9. Dost başa düşman ayağa bakar.
Verilen atasözünde altı çizili sözcüklerdeki anlam ilişkisini örnekleyen bir kullanım, aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Öfkeyle kalkan zararlar oturur.
- B) Kusursuz dost arayan dostsuz kalır.
- C) Karıncadan ibret al yazdan kışı karşılar.
- D) İki deliye bir uslu koymuşlar.

10. Dün vakti olmadığı için bize gelememiş.
Bu cümledeki altı çizili sözcüğün eş anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Bize saatlerce dil döktü ama ikna olmadık.
- B) Sınavda zamanı iyi kullanabildiği için başarılı oldu.
- C) Uzun süre ayakta kaldığı için çok yorulmuş.
- D) Dün öğleden sonra sinemaya gitmişler.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "güz" sözcüğünün eş anlamlısı kullanılmıştır?**

- A) Geçen kış tatil için Uludağ'a gitmişler.
- B) Bu yörede yaz yağmurları çok olur.
- C) Baharda ağaçlar çiçek açar.
- D) Sonbahar gelince ağaçların yaprakları döküldü.

12. **Aşağıdaki cümlede altı çizili sözcüklerden hangisinin eş anlamlısı yoktur?**

- A) Suratında şaşkın bir ifade vardı.
- B) Dışarıda beklerken soğuktan donmuş.
- C) Bu kelimelerin anlamalarını öğrenin.
- D) Dedesi torunlarına hatıralarını anlatıyordu.

13. **Aşağıdaki yabancı sözcük ve Türkçe karşılıkları eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?**

- A) Rampa - yol
- B) Monoton - sıradan
- C) Fonksiyon - işlev
- D) Aktivite - etkinlik